

2.5.2014

Dnro 1106/4/13

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Kaija Tanttinen-Laakkonen

KUNNAN TULEE ANTAA HENKILÖN PYYTÄMÄ LÄÄKÄRINLAUSUNTO AJOTERVEYDESTÄ

- - -

3.2 Turun terveystieteiden keskeisten oikeusohjeiden arviointi

Keskeiset oikeusohjeet

Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät terveystieteiden palvelut. Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa viranomaisessa. Julkisen vallan on perustuslain 22 §:n mukaan turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Terveystieteidenhuoltolain (1326/2010) 22 §:n mukaan kunta on velvollinen huolehtimaan siitä, että sen asukas tai terveystieteidenkeskuksen potilas saa terveystietäntilansa koskevan todistuksen tai lausunnon silloin, kun todistuksen tai lausunnon tarve perustuu lakiin, taikka on asukkaalle tai potilaalle hoidon, toimeentulon, opiskelun tai muun vastaavan syyn kannalta välttämätöntä.

Terveystieteidenhuoltolain 22 § vastaa kansanterveyslakiin (66/1972) vuonna 2007 sisällytettyä 14 §:n 1 momentin 11 kohtaa (626/2007). Viimeksi mainitun säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että tällaisten todistusten ja lausuntojen antaminen ei kuulu hoitotakuun piiriin, minkä vuoksi kunnat voivat priorisoida hoitoa tarvitsevat henkilöt näitä todistuksia ja lausuntoja tarvitsevien asiakkaiden edelle. Palveluja etusijajärjestykseen asetettaessa on kuitenkin otettava huomioon sekä potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992, potilaslaki) 3 §:n mukainen syrjintäkielto, kuten myös velvollisuus yksilöllisesti selvittää potilaan terveystietäntila ja hänen siitä johtuva riittävien terveystieteidenpalveluiden tarpeensa (HE 234/2006).

Sen lisäksi, mitä ajokorttilain (386/2011) 17 ja 18 §:ssä säädetään, sosiaali- ja terveystieteidenministeriön asetuksessa ajoterveydestä (1181/2011) säädetään ajoterveystvaatimusten täyttymisestä ajokorttiluvan hakijan ja ajo-oikeuden haltijan ajoterveyttä tai terveystietäntilaa arvioitaessa.

Lääkärin tulee asetuksen 2 §:n mukaan arvioida henkilön ajoterveyttä kokonaisuutena ottaen huomioon kaikki henkilön ajoterveyteen vaikuttavat sairaudet, vammat ja terveystietäntilan muutokset sekä niiden yhteisvaikutus ajoterveyteen.

Asetuksen 20 §:n mukaan ajoterveysvaatimukset eivät täyty, jos henkilö on riippuvainen huumeista tai keskushermostoon vaikuttavista lääkkeistä tai hän käyttää niitä säännöllisesti väärin. Ajoterveysvaatimukset eivät täyty, jos huumeiden tai keskushermostoon vaikuttavien lääkkeiden väärinkäytöstä on aiheutunut pysyväisluonteisia ajokykyä haittaavia tai ajoturvallisuutta vaarantavia terveydentilan muutoksia, jotka vaikuttavat henkilön yleiseen toiminta-, havainnointi-, arvostelu- tai reagointikykyyn taikka käyttäytymiseen.

Johtopäätös

Henkilön pyytämä lääkärinlausunto ajoterveydestä oli terveydenhuoltolain 22 §:ssä tarkoitettu todistus, jonka antaminen kuuluu kunnan lakisääteiseen järjestämisvelvollisuuteen. Kunta on velvollinen huolehtimaan siitä, että sen asukas saa terveydentilaansa koskevan lausunnon muun muassa silloin, kun lausunnon tarve perustuu lakiin. Henkilön kohdalla lääkärinlausunnon tarve perustui ajokorttilakiin ja sosiaali- ja terveysministeriön asetukseen ajoterveydestä. Terveyskeskus ei saa ohjata tällaista lääkärinlausuntoa pyytävää asukasta yksityissektorille todistuksen hankkimiseksi, niin kuin Turun terveyskeskuksessa meneteltiin henkilön kohdalla.

Vaikka ajoterveyttä koskevan lääkärinlausunnon antaminen ei kuulu hoitotakuun piiriin, perustuslain 21 §:stä johtuu, että tällainen lausunto on kuitenkin annettava sitä pyytävälle kunnan asukkaalle ilman aiheetonta viivytyksiä.

4

TOIMENPITEET

Koska henkilö on alkuviihdytyksen jälkeen saanut tarvitsemansa terveystalvelun, asia ei anna minulle aihetta muihin toimenpiteisiin kuin että saatan Turun terveyskeskuksen tietoon edellä kohdassa 3.2 esittämäni käsityksen lainvastaisesta menettelystä ohjata terveydenhuoltolain 22 §:ssä tarkoitettua lääkärinlausuntoa pyytänyt henkilö yksityissektorille lausunnon hankkimiseksi. Tässä tarkoituksessa lähetän terveyskeskukselle jäljennöksen tästä päätöksestäni.